

SIKT OCH PERSPEKTIV

DET SOM GJORT den under vintern och våren ideligen upprepade diskussionen om regeringsfrågan så konturlös och vag är framför allt tre omständigheter.

Debatten har alldeles halkat över sin egen första förutsättning — hur skall man bära sig åt för att skapa det maktpolitiska underlaget för en annan regering än den socialdemokratiska. Man har — utan att ägna kärnproblemet mer än en förströdd tanke i förbifarten — bara utgått ifrån att människorna vill ha en regering, som inte är socialdemokratisk och där Tage Erlander inte är statsminister. Detta är att snabbt och behändigt göra ett faktum av ett önsketänkande. Det är att intala sig själv övermod, därför att man behöver mod.

Det är en annan regering man vill ha men hurudan ... På den onekligen ganska betydelsefulla frågan har svaret hela tiden givits i negativa formuleringar. Den nya regeringen skall inte falla tillbaka på en allmän omsättningsskatt, inte begränsa bostadsbyggandet, inte tillåta ett så stort bostadsbyggande att industrien får svårigheter med sin kapitalförsörjning, inte begränsa småföretagens möjligheter att låna, inte ... Den skall överhuvudtaget inte göra någonting, vilket för nå-

gon kan framstå som något obehagligt. Man måste kunna säga nej också i politiken men man kan inte nöja sig därmed. Det är ingalunda omöjligt, att den »time for a change», som partier, vilka i mer än femton år suttit i opposition, så gärna tror vara en automatisk faktor, redan nu är inne. Det finns emellertid inga tecken, som säkert tyder på att människor i allmänhet så gärna vill se nya statsråd att de alldeles avstår att fråga vad de tänker uträtta.

Politiskt aktiva och de, som gör anspråk på att vara politiskt initierade, överskattar nästan alltid den svenske medborgarens intresse för regeringsfrågan. I Storbritannien röstar man för eller mot en regering, i USA för eller emot en president men i vårt land för eller emot en politik eller — kanske rättare sagt — man röstar för eller emot det allmänna intryck ett demokratiskt auktoriserat partis politik gjort och gör. Själva regeringsfrågan är alltså inte central i den politiska opinionsbildningen. Den finns med men som en symbol för en politisk huvudlinje, för ett alternativ, som kan övervägas. I all synnerhet gäller detta i de numerärt inte särskilt betydande marginalgrupper som i alla demokratiska

länder numera avgör ett val. Det är icke blott meningslöst utan livsfarligt att bjuda dem på personer i stället för politik.

Regeringsfrågan är alltså en tillämpningsfråga med två självklara förutsättningar. När de borgerliga partierna ett röstetal, som ger dem majoritet i riksdagens gemensamma voteringar, kan och skall de ta ansvaret, kan och skall de lösa regeringsfrågan. Detta måste ske i samarbete eller samverkan dem emellan, vilket förutsätter prestige-fria överläggningar och beslut men från de utgångspunkter och nyanser som valet skapat. Väljarna kan alltså inte begära förhandsbesked i en fråga som de själva avgör — just då de röstar.

Trots alla ansträngningar från högerpartiets och inte minst högerledarens sida har det visat sig omöjligt att samla den borgerliga oppositionen kring ett borgerligt politiskt alternativ. Mellanpartierna har utan vidare vägrat att ens resonera i saken. Den enda möjlighet som återstår är alltså att de tre partierna opererar var för sig, att vart och ett av dem förelägger väljarna en sammanfattning av sin politik och framför allt av sin politiska målsättning. Detta både kan och bör ske utan inbördes polemik, utan en upprivande inbördes fejd. Det både kan och bör ske i det goda humörets och den andliga generositetens tecken.

Otvivelaktigt hade det varit en fördel, om den gemensamma bor-

gerliga grundsynen hade fått kristallisera ut sig i ett samfällt arbetsprogram, som givit uttryck för enighet i sak inte bara om formuleringar. Som läget nu är får dock väljarna den chansen, som de eljest skulle ha mist, chansen att själva nyansera den borgerliga politiken, att markera vad de finner vara mest väsentligt och mest framtidsdugligt. Väljarnas inflytande blir större och mer direkt.

Högerpartiet står alltså inför uppgiften att för sin del redovisa, att göra klart för vilka syften det begär förtroende och fullmakt.

Programmet måste vara positivt. Det får ej begränsas till negativ kritik. Det gäller att ge riktlinjer och förslag till lösningar, att visa vilja och mod, beredvillighet att ge sig i kast med de uppgifter som tränger på.

Programmet måste vara konkret. Det får inte ha något drag av undanflykt eller dagdrömmeri över sig. Det måste vara konkret ur den enskildes synpunkt — angripa problem, som är problem för honom eller henne.

Programmet måste ha perspektiv, måste ta sikte på det decennium och de decennier vi har framför oss. Närsynthet är alltid farlig men särskilt nu då inte bara närings- och samhällsliv utan människornas påtagligaste levnadsbetingelser i snabb takt strukturrationaliseras.

Programmet måste vara fritt från taktiska konsiderationer, vara öppet och ärligt, inte hesitera inför

det som kan förefalla impopulärt. Hårdhetsgraden måste vara betydande — just därför att det gäller ett arbete på sikt.

Just genom att presentera ett klart och bestämt högerprogram fyller högerpartiet sin uppgift. Just därigenom blir partiet en progressiv faktor i svensk politik — den progressiva faktor vi inte kan vara utan i svenskt samhällsarbete. Just därigenom får partiet reellt inflytande, direkt och indirekt. Den bor-

gerliga politiken just nu har en skyldighet som väger över alla andra — att göra det till synes omöjliga möjligt. Att detta är möjligt måste högerpartiet visa, inte bara i årets val utan under valstriderna framöver. Naturligtvis är det viktigt att vinna — nu och i framtiden — men inte till vilket pris som helst. Den som vinner världen och förlorar sin själ gör en dålig affär. Den regeln gäller också politiska partier.